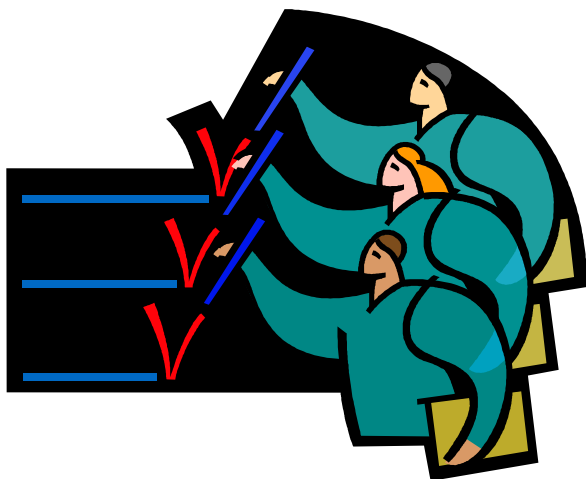

Fáze poradenského procesu

Přístup orientovaný na úkoly

Fáze poradenského procesu

- Tradičně se poradenský proces rozděluje na počáteční, střední a závěrečnou fázi.
- Někteří autoři vycházejí z etapových modelů (Egan, Beitman, Prochasky, Reid, Epstein).
- Rozfázování dává poradcům strukturu a nástroj jak posuzovat změny u klientů.
- Konceptualizace poradenství jako posloupnosti kroků nebo vymezení okamžiků je společná mnoha přístupům a představuje způsob pro zavedení struktury tam, kde by se jinak mohlo jednat pouze o náhodnou či chaotickou činnost (Egan, 2002).

Úkolově orientovaný přístup

- Je pravděpodobně nejrozšířenějším modelem praxe sociální práce.
- Řešení praktických problémů.
- Malý úspěch rozvíjí sebedůvěru ...

Vznik

- Přístup orientovaný na úkoly vznikl přímo v rámci sociální práce.
- Patří do kategorie přístupů orientovaných na řešení problémů a v tomto smyslu navazuje na práci Helen Harris Perlman (1957).
- Reid a Shyne : „*Brief and extended casework*“ (1969).
- ÚOP se rozvíjel v 70 letech na základě prací autorské dvojice Reid, Epsteinová (1972).
- V současnosti pak tyto přístupy nejvíce kultivují Compton a Galawayová (1989) a Reid a Epsteinová
- Caspi, Reid (supervizní model)
- V evropském prostoru se o popularizaci úkolově orientovaného přístupu zasloužili zejména britové Doel a Marsh (2005).
- Vznikl a jeho efektivita je ověřena na základě empirických výzkumů.

Výzkum

Autoři:

- Výzkumné práce vedli profesorka Laura Epsteinová a profesor William J. Reid.

Cíl:

- 1. vytvořit technologie, které by zvýšily efektivitu intervence;
- 2. hledání (experimentování) s učebními metodami.

Charakteristika:

- Základní výzkum proběhl v letech 1970 až 1978.
- 125 MA studentů na praxi, kteří používali základní techniky prof. Epsteinová a Reida.
- Jejich práci supervidovali doktorští studenti, kteří rovněž prováděli dílčí studie.
- Studenti pracovali na 1.300 případech
- Výzkum probíhal v Chicagu, zapojeno 13 poskytovatelů sociálních služeb včetně nemocnice a psychiatrie (dále odbor sociální péče, oddělení sociálně právní ochrany dětí).
- Testy na srovnávací skupině: (Reid, 1978) a v oblasti manželského poradenství (Gibbons, Butler, & Bow, 1979; Gibbons, Butler, Urwin, & Gibbons, 1978).

Teoretické zdroje

- teorie sociálního učení,
- teorie systémů a ekosystémová teorie,
- teorie komunikace,
- teorie rolí,
- kognitivní teorie.

Základní charakteristika

ÚOP si klade otázku:

- **Jak řešit praktické problémy ?**

Teze:

- **Malý úspěch rozvíjí sebedůvěru a sebeúctu a že se lidé více nasazují pro úkoly, které si sami zvolili.**

Základní hodnoty:

- *partnerství a,*
- *posilování.*

Specifické charakteristiky ÚOP

- *důraz na silné stránky klienta,*
- *spíše pomoc než léčba,*
- *srozumitelná metodika,*
- *individuální úroveň intervence.*

Další charakteristiky

- Je metodou řešení problémů.
- Je vysoce strukturovaná, což znamená že její procedury jsou specifické.
- Zaměřuje se na řešení problémů tak, jak je vnímají klienti.
- Je časově ohraničená.
- Je teoreticky otevřená a tak může být využita s celou řadou teoretických směrů.
- Změny se odehrávají prostřednictvím plnění úkolů, což jsou aktivity naplánované ke zlepšení identifikovaných problémů.
- Je orientovaný na přítomnost.
- Je to empirický přístup: 1) byl vyvinut na základě výsledků výzkumu, 2) byl uspořádán na základě konceptů, které jsou měřitelné, 3) je průběžně testován a ověřuje se jeho efektivita a 4) v rámci svých procedur předpokládá evaluaci výsledků práce s klientem.

Osm problémových okruh

- (1) interpersonální konflikty
- (2) neuspokojení v sociálních vztazích
- (3) problémy s formálními organizacemi
- (4) potíže v naplňování rolí
- (5) problémy vznikající v souvislosti se sociálními změnami
- (6) reaktivní emoční úzkosti
- (7) neadekvátní zdroje + *později*
- (8) potíže při rozhodování →
- (9) jiné potíže s chováním (behaviorální problémy).

Struktura přístupu

- 1) Příprava
- 2) Explorace problému
- 3) Dohoda o cílech
- 4) Formulace úkolů a 5) jejich plnění
- 6) Terminace

Příprava

- Legitimita intervence
- „Chtěl byste něco změnit?“
- „Chcete, abych vám s tím pomohl?“
- Motivace nedobrovolného klienta:
 - Proč vaše chování lidé vnímají jako problémové?
 - Jak je (vás) tato situace ovlivňuje?
 - Lze s tím něco dělat?

Explorace problému (první až šestá schůzka)

- Explorace problému:
 - I. sekvence: identifikace problémů
 - II. sekvence: specifikace problémů
 - III. sekvence: stanovení priorit

I. Identifikace problémů

- V čem je problém?
- Problémy= nenaplněné potřeby = cíle

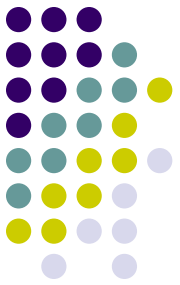
Utřídění problémů

- Pro utřídění problémů, kde jsou dva a více osob lze použít následující tabulku potřeb:

Jméno	Co od něj chci	Jaká je šance, že to získám	Co chtějí ode mne	Jaká je šance, že to získají

II. Specifikace problémů

- Sběr informací

Klasifikace problémů

1. **Interpersonální konflikty:** Klient má obtíže v v interakci s druhými. „Nevycházíme spolu“. Problém je ve vztahu, ať už je manželský, rodičovský. V zaměstnání či ve škole.
2. **Nespokojenost v sociálních vztazích:** Nejsem asertivní, Problém je obecnější, spíše uvnitř jednotlivce spíše než mezi ním a jimi...
3. **Problémy s formálními organizacemi:** například bydlení, školy, nemocnice a dávky.
4. **Obtíže při výkonu role:** rodič, manžel, pracovník, student.
5. **Obtíže s rozhodováním**
6. **Reaktivní emoční potíže:** deprese, úzkosti vyplývající ze situace,
7. **Nepřiměřené zdroje:** nedostatek peněz, jídla...
8. **Jiné:** nezahrnuté u předchozích kategorií, např. behaviorální problémy spojené s návykovým nebo nutkavými charakteristikami chování, zneužívání drog, kriminalita, gambling.

III. Stanovení priorit

- Které problémy klienta nejvíce zatěžují?
- Které problémy by v případě jejich neřešení měly pro klienta nejtěžší důsledky?
- Které problémy by v případě jejich vyřešení měly pro klienta nejpríznivější důsledky?
- Které problémy mají pro klienta největší význam?
- Které problémy lze řešit s menším nasazením energie, zdrojů?
- Které problémy jsou v podstatě neřešitelné?

Stanovení prioritních problémů

	Není 1	Málo 2	Dost 3	Hodně 4	Vážný 5
Interpersonální konflikty					
Nespokojenost v sociálních vztazích					
Problémy s formálními org.					
Obtíže při výkonu role					
Obtíže s rozhodováním					
Reaktivní emoční úzkosti					
Nepřiměřené zdroje					
Jiné					

Příčiny problému

- Problémy se „staly“ („nemají původ“)
- Co přispívá k udržení problému?
- Jaké jsou překážky v řešení problému?

Hlavní překážky

1. Sociální systém
2. Konstrukty o světě
3. Emoce
4. Neúspěšná řešení

Analýza příčiny

- Čím je problém udržován: *přesvědčeními, emocemi, sociálním systémem nebo neúspěšnými řešeními?*
- Jaká jsou přesvědčení uživatele služby o situaci a o potřebách?
- Pokud je příčinou nezdařené řešení, jedná se o snahu naplnit utopický cíl, nadměrné úsilí, snaha o změnu postoje druhého člověka?
- Jak může být problém klasifikován?
- Vyskytuje se propojení mezi problémy?

Neúspěšná řešení

Tři typy nezdařených řešení, které se mohou stát překážkou:

1. Definování **utopického cíle**, směřování příliš vysoko, například chtít, aby děti byli jako andělé,
2. **Usilovně se snažit** o to, co může proběhnout spontánně. Například snažit usnout, snažit si získat lásku nevlastního dítěte.
3. **Snaha měnit přístupy**, tam kde by se mohl uživatel služby s chováním smířit, nebo chtít po někom, aby chtěl něco, co nechce. Například stěžování, že dítě nechodí do školy s nadšením ...

Formulace cílů a úkolů

(čtvrtá až sedmá schůzka)

- I. sekvence: stanovení cílů
- II. sekvence: kontraktace

Typy úkolů

- ***Průzkumné úkoly***
- ***Intervenční úkoly***
- **Úkoly mohou být *prosté* (jedna akce) nebo *komplexní* (množství různých činností).
Nicméně jednoduché cíle jsou preferovány.**
- ***Jednostranné* (realizovatelný jednotlivcem) úkoly nebo *reciproční* úkoly (někdo něco udělá a druhá osoba vykoná reciproční úkon).**

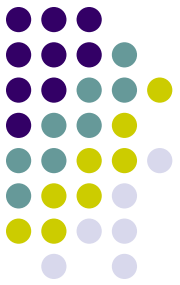
Typy úkolů

- *Hmotné či mentální úkoly*
- *Postupné úkoly*
- *Imaginární úkoly*
- *Obrácené úkoly*
- *Paradoxní úkoly*

Plnění úkolů

(sedmá až desátá schůzka)

- Proveditelnost úkolů

Terminace

(dva až tři kontakty)

- Efekt zakončení kontaktů
- Strach z nových situací
- Shrnutí pozitivních bodů spolupráce
- Další okruhy jeho práce

Zajímavý zdroj

- <http://www.task-centered.com/>

